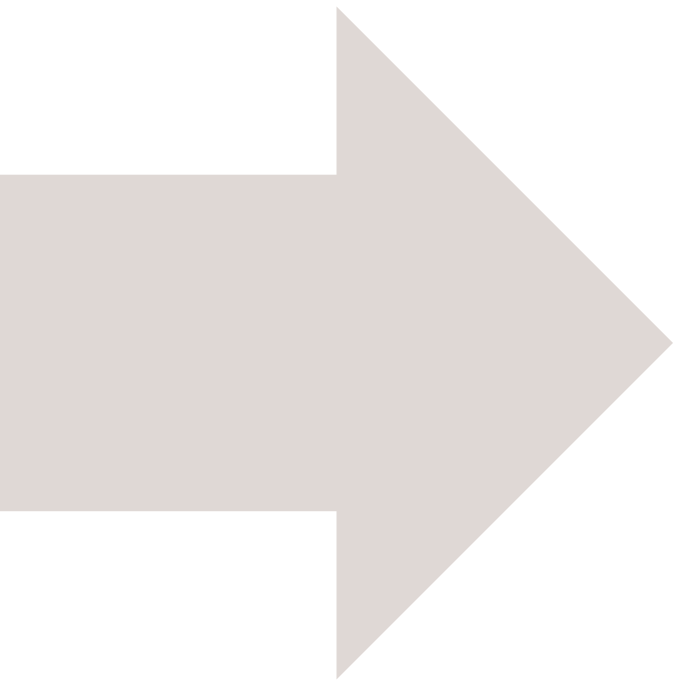

SHËNIM LIGJOR:

As Komisioni Evropian dhe as ndonjë person që vepron në emër të Komisionit nuk është përgjegjës për mënyrën si mund të përdoret informacioni që përmban ky botim.

Më shumë informacion mbi Bashkimin Evropian është i disponueshëm në <http://europa.eu>.

Lejohet riprodhimi nëse citohet burimi.

© Bashkimi Evropian, 2020

Parathënie

04

PËRMBAJTJA

06

AGJENDA E LIDHSHMËRISË ME NJË VËSHTRIM

08	Çfarë është lidhshmëria dhe pse është e rëndësishme?	11	Si funksionon?
10	Çfarë përfitimesh sjell ajo?	12	Si ka evoluar?

14

SYTË NGA E ARDHMJA - INVESTIMI PËR TË ARDHMEN

- 16** Lidhshmëria dhe Plani i ri Ekonomik dhe i Investimeve

20

ARRITJET KYÇE - PESË VITE SUKSESE

22	Arritjet kyçe 2015 - 2020	24	Mbështetja sipas sektorit 2015-2020
23	Rezultatet e vlerësuara 2015-2020	25	Mbështetja në tre dekada të përkrahjes

30

PROJEKTET AKTUALE - GJENDJA

32	Lokacionet e projekteve të përzgjedhura në vitet 2015-2019	34	Përparimi i projekteve të përzgjedhura në vitet 2015 - 2016
		36	Përparimi i projekteve të përzgjedhura në vitet 2017 - 2019

38

PROJEKTET E ZGJEDHURA NË VITIN 2020

40	Lokacionet e projekteve të përzgjedhura në vitin 2020	43	Bosnjë dhe Hercegovinë - Çminimi i Bregut të Djathtë të Lumit Sava
42	Shqipëri - Rehabilitimi i Hidrocentralit të Fierzës	44	Kosovë* - Interkoneksioni Rrugor R7 Kosovë - Serbi, (Seksioni Prishtinë - Merdare)
42	Shqipëri - Bajpasi i Tiranës	44	Mal i Zi - Interkoneksioni Hekurudhor R4 Mali i Zi - Serbi (Seksioni Tivar - Vrbnica)
43	Bosnjë dhe Hercegovinë - Nënseksioni i Autostradës Tuneli Kvanj - Buna		

* Ky përcaktim është pa paragjykuar pozicionet rreth statusit, dhe është në përputhje me Rezolutën 1244/ 1244 të KS të OKB-së dhe opinionin e GJND-së mbi Deklaratën e Pavarësisë së Kosovës.

PARATHËNIE

Oliver Varheji

Komisioneri Evropian për
Fqinjësi dhe Zgjerim

INVESTIMET PËR TË ARDHMEN

Këto janë kohëra të jashtëzakonshme. Pandemia COVID-19 ka sjellë një kërcënim të pashembullt për të gjithë ne. Ajo tregon qartë edhe se sa të ndërlidhura janë shoqëritë dhe ekonomitë tona. Dhe e bën të qartë se një sfidë e kësaj madhësie mund të adresohet vetëm përmes bashkëpunimit dhe solidaritetit.

Ballkani Perëndimor është pjesë integrale e Evropës: ne ndajmë një kontinent dhe punojmë më mirë kur punojmë së bashku. Në pranverë, Bashkimi Evropian veproi me shpejtësi për të qëndruar pranë rajonit. Me përhapjen e krizës, mbi 3.3 miliardë euro u vunë me shpejtësi në dispozicion për reagim ndaj krizës mjekësore, për të forcuar sistemet shëndetësore, për të trajtuar ndikimin e menjëhershëm tek qytetarët dhe vendet e punës, shoqëritë dhe ekonomitë.

Prioriteti ynë tani është rimëkëmbja ekonomike afatgjatë në rajon, si dhe përsheptimi i konvergencës së tij ekonomike me BE-në. **Plani Ekonomik dhe i Investimeve për Ballkanin Perëndimor** i miratuar nga Komisioni Evropian në muajin tetor është një sinjal i qartë i përkushtimit tonë. Ne propozojmë të mobilizojmë deri në 9 miliardë euro në financim me grante dhe 20 miliardë euro në kredi të përdorura nga Instrumenti i ri i Garancive për Ballkanin Perëndimor për t'i forcuar ekonomitë dhe për të mbështetur reformat. Në këtë Plan, ne përqendrohemi në lidhshmërinë e transportit dhe energjisë, në tranzicionin e gjelbër - në veçanti dekarbonizimin e prodhimit të energjisë - dhe në transformimin digjital. Unë e shoh këtë si një katalizator për rritje dhe vende të punës - ne duhet të mbështesim së bashku një ekonomi që punon për qytetarët, një ekonomi të bazuar në dije dhe të orientuar drejt së ardhmes.

Ky përkushtim mbështetet në punën solide tashmë të bërë dhe të përshkruar në këtë broshurë. Në vitin 2015, BE-ja premtoi 1 miliard euro në grante për 'Agjendën e Lidhshmërisë' për projektet e transportit dhe energjisë deri në vitin 2020. Jam krenar të them se ne e kemi realizuar atë premtim. Këto grante po gjenerojnë pothuajse 4 miliardë euro në investime dhe kanë krijuar më shumë se 45,000 vende pune.

Kjo broshurë ofron një pamje nga afër të asaj që nënkupton kjo në praktikë: zvogëlimi i kohës së udhëtimit, rritja e sigurisë së transportit, përmirësimi i cilësisë së ajrit, sigurimi i furnizimit me energji elektrike ose gaz kur qytetarët kanë nevojë, madje edhe në dimra të vështira. Ne jemi duke krijuar vende pune, ndërkohë që përmirësojmë edhe mjedisin. Ne po vazhdojmë tre dekada të mbështetjes së BE-së për Ballkanin Perëndimor, dhe gjatë kësaj kohe BE-ja ka kontribuar më shumë se 11 miliardë euro në projektet e transportit dhe energjisë përmes mbështetjes me grante dhe përmes kredive të siguruara nga Banka Evropiane e Investimeve. Kjo ka nxitur investime prej më shumë se 22 miliardë eurosh.

Unë besoj fuqimisht se mbështetja jonë e vazhdueshme për lidhshmërinë - lidhjet brenda Ballkanit Perëndimor, dhe mes Ballkanit Perëndimor dhe BE që ilustrojmë këtu - do të sjellë mundësi të reja për Ballkanin Perëndimor dhe BE-në. Ne duhet të ndërtojmë mbi këtë qasje të përbashkët dhe ta ndryshojmë peisazhin e rajonit në të mirë të të gjithëve.

AGJENDA E LIDHSHMËRISË

me një
vështrim

AGJENDA E BE-së PËR LIDHSHMËRINË
PËR BALLKANIN PERËNDIMOR

Çfarë është lidhshmëria dhe pse është e rëndësishme?

Lidhshmëria është themeli mbi të cilin ndërtohet ekonomia - lidhjet e transportit na çojnë atje ku duhet të jemi, sistemet e energjisë furnizojnë shtëpitë dhe bizneset tona, dhe rrjetet digjitale na lejojnë të komunikojmë. Rajoni i Ballkanit Perëndimor është i rrethuar gjeografikisht nga Shtetet Anëtare të BE-së. Pra, përmirësimi i lidhjeve të transportit dhe energjisë - si në rajon ashtu dhe me BE-në - është jetik për të stimuluar rritjen ekonomike dhe integrimin.

“Lidhshmëria do të ketë një rol kritik për të luajtur në rimëkëmbjen pas krizës dhe për rritjen e ekonomisë”

Ballkani Perëndimor është pjesë e Evropës: ne ndajmë vlera, histori dhe trashëgimi dhe një të ardhme të përcaktuar nga mundësi dhe sfida të përbashkëta. Pavarësisht nga potenciali i tij, rajoni ka mbetur prapa në drejtim të konvergencës ekonomike me BE-në. Vendet vazhdojnë të përballen me sfida nga konkurrueshmëria e dobët e ekonomive të tyre, papunësia e lartë dhe rrjedhje e konsiderueshme e trurit në mesin e popullatës së re. Fatkeqësisht, këto sfida tani janë shtuar më tej nga kriza e COVID-19, duke ndikuar në këto ekonomi tashmë të brishta. Në këtë kontekst, lidhshmëria do të ketë një rol kritik për të luajtur në rimëkëmbjen pas krizës dhe për rritjen e ekonomisë.

Në vitin 2015, BE filloi ‘Agjendën e Lidhshmërisë’ për të shfrytëzuar investimet për përmirësimin e infrastrukturës së transportit dhe energjisë në Ballkanin Perëndimor. Agjenda është pjesë e një plani ambicioz për të lidhur rajonin me Evropën nga lindja në perëndim, dhe nga veriu në jug - shtrirja në rajon e Rrjeteve themelore Trans-Evropiane të energjisë dhe transportit, dhe mbështetja e shtrirjes së infrastrukturës brezgjere.

Dekada angazhimi

Agjenda e Lidhshmërisë’ bazohet në shumë dekada të angazhimit. BE-ja është investitori më i madh në Ballkanin Perëndimor. Më shumë se 11 miliardë euro në grante dhe kredi i janë kushtuar mbështetjes së sektorit të transportit dhe energjisë që nga vitet 1990. Ky shpenzim në shkallë të gjerë ka pasur një ndikim të dukshëm grumbullimi: duke shkaktuar një investim të përgjithshëm prej 22 miliardë eurosh, me ‘vulën e miratimit’ të BE-së për projektet që kanë një besueshmëri të shtuar që inkurajon investitorë të tjerë.

Sytë nga e ardhmja

Kjo është arsyeja pse BE-ja, me sytë nga e ardhmja, do t'i rrisë më tej investimet e saj për lidhshmëri - veçanërisht përmes **Planit Ekonomik dhe të Investimeve për Ballkanin Perëndimor**, të paraqitur nga Komisioni Evropian në tetor 2020. Ky plan synon të nxisë zhvillimin ekonomik dhe rimëkëmbjen afatgjatë në rajon, si dhe të forcojë integrimin ekonomik rajonal dhe lidhjet me BE-në.

Do të mobilizohen deri në 9 miliardë euro fonde për të përforcuar rritjen ekonomike dhe për të mbështetur reformat. Shuma të konsiderueshme do të përqendrohen në lidhshmërinë e transportit dhe energjisë, në tranzicionin e gjelbër - në veçanti dekarbonizimin e prodhimit të energjisë - dhe në transformimin digjital.

Plani përfshin lansimin e një 'Agjende të Gjelbër për Ballkanin Perëndimor' e cila do të japë një kontribut të rëndësishëm në trajtimin e ndryshimeve klimatike, mbrojtjen e mjedisit dhe çlirimin e potencialit ekonomik të ekonomisë së gjelbër, me karbon të ulët dhe rrethore në rajon.

Përveç financimit të në shkallë të gjerë, BE-ja mund të sigurojë garanci për të ndihmuar në uljen e kostonë së financimit për investimet publike dhe private, si dhe për të zvogëluar riskun për investitorët. Mbështetja përmes Instrumentit të ri të Garancive për Ballkanin Perëndimor, ka potencialin e mbledhjes deri në 20 miliardë euro investime.

Plani Ekonomik dhe i Investimeve do të forcojë investimet në transport, energji dhe tranzicionin e gjelbër dhe digjital - për të krijuar rritje afatgjatë dhe vende pune, dhe një klimë tërheqëse për investime

© KfW

Çfarë përfitimesh sjell ajo?

Partnerët e Ballkanit Perëndimor vazhdojnë të përballen me sfida në arritjen e potencialit të tyre të plotë ekonomik. Rritja e infrastrukturës së transportit dhe energjisë krijon një mjedis më të favorshëm për rritjen e sektorit privat dhe investimet. Kjo sjell mundësi për qytetarët dhe bizneset, si në rajon ashtu edhe në BE.

Investimet në infrastrukturën e transportit dhe energjisë nxisin përfitime më të gjera ekonomike, nga të cilat rajoni tashmë po korr përfitime:

Lidhjet e përmirësuara të transportit

duke zvogëluar bllokimet, lehtësuar tregtinë ndërkufitare, shkurtuar kohën e udhëtimit dhe rritur sigurinë.*

Rritja e tregtisë së mallrave dhe shërbimeve

duke çuar në krijimin e vendeve të punës, rritjen e konkurrueshmërisë dhe krijimin e mundësive më të mira për të bashkëpunuar dhe për inovacion.

Lidhshmëria e përmirësuar e energjisë

duke sjellë besueshmëri më të madhe në furnizimin me energji dhe qasje në energji më të pastër - një nevojë e ngutshme në një rajon ku një numër qytetesh kanë disa nga cilësitë më të këqija të ajrit në botë.

‘Ne ndiheshim të ndarë nga pjesa tjetër e vendit. Rruga ishte në gjendje të keqe, shpenzimet e udhëtimit për në qytetin më të afërt ishin të larta. Rruga e re e ka bërë transportin e produkteve tona shumë më të lehtë. Kjo, nga ana tjetër, na lejon të realizojmë më shumë përfitime’.

Veli Dobra, Prodhues vere, Shqipëri

‘Investimi në infrastrukturën hekurudhore ka përmirësuar sigurinë e trafikut dhe cilësinë e shërbimeve për transportin e mallrave dhe pasagjerëve. Kjo ka pasur një ndikim pozitiv për pasagjerët, me kohë më të shkurtër udhëtimi dhe trena më të shpejtë.’

Lucija Filipović, Infrastruktura Hekurudhore e Malit të Zi - AD Podgorica

*Për shembull, udhëtimi me tren mes Beogradit dhe Sofjes, dhe Beogradit dhe Tivarit, pritet të shkurtrohet me 2 orë, dhe me 1 orë mes Prishtinës dhe Shkupit.

Për të siguruar që qytetarët dhe bizneset të përfitojnë maksimalisht nga këto projekte, Agjenda e Lidhshmërisë përfshin edhe të ashtuquajturat “masa të reformës së lidhshmërisë”. Në praktikë, kjo përfshin përshtatjen e kornizave rregullatore dhe ligjore, për shembull, për të thjeshtuar procedurat e kalimit të kufirit dhe për të përmirësuar sigurinë rrugore.

Reforma të tilla kanë një ndikim të drejtpërdrejtë në jetën e përditshme të qytetarëve: për shembull, koha e pritjes në kufirin mes Serbisë dhe Maqedonisë së Veriut pritet të zvogëlohet me 1.5 orë. Ndërkohë në sektorin e energjisë, krijimi i një tregu rajonal të energjisë elektrike do të ulë kostot e energjisë dhe do të rrisë sigurinë e energjisë.

Si funksionon?

Korniza e Investimeve të Ballkanit Perëndimor (WBIF)

Kjo platformë e koordinimit dhe bashkëpunimit të donatorëve konsolidon fondet nga burime të ndryshme: **Komisioni Evropian**, Institucionet Financiare Ndërkombëtare dhe Kombëtare, si dhe disa shtete anëtare të BE-së dhe vendet jo të BE-së.

Partnerët e Ballkanit Perëndimor

luajnë një rol kyç në identifikimin dhe përgatitjen e aplikimeve për grante për projektet strategjike të prioritizuara nga **Komitetet Kombëtare të Investimeve** në Tubacionet Unike të Projekteve. Kjo rrit pronësinë e projekteve dhe avancojnë përparimin e rajonit në rrugën e tij evropiane.

Kontributet financiare

nga **Komisioni Evropian dhe nga donatorë të tjerë të BE dhe jo-BE** – në formën e granteve të pakthyeshme – ndihmojnë përfituesit për qasje në kredi nga institucionet financiare. Ky proces, i quajtur ‘përzjerje’ ose ‘nxitje’, ka një ndikim shumëfishues që gjeneron investime shtesë me vlerë të paktën katër herë më shumë sesa vetëm grantet e BE-së.

1 miliardë eurot e BE-së

të alokuara për Agjendën e Lidhshmërisë kanë nxitur një total prej 3.7 miliardë eurosh në investime të reja. Në këtë mënyrë, **Komisioni Evropian** tërheq vëllimet e investimeve të nevojshme për projekte që kanë rëndësi strategjike për rajonin.

Autoritetet në Ballkanin Perëndimor

paraqesin aplikime të cilat vlerësohen më pas kundrejt kritereve të ndryshme nga **Komisioni Evropian** dhe **palët e tjera të interesit**, siç janë **Sekretariatet e Traktateve të Komunitetit të Energjisë dhe Transportit**. Parametrat më të rëndësishëm janë maturiteti i projekteve dhe rëndësia e tyre strategjike.

Komisioni Evropian

u jep vizibilitet projekteve të përzgjedhura për investime në Samitet me rajonin. Projektet e miratuara nga **Komiteti Drejtues i WBIF** ndjekin procesin e vendim marrjes së BE-së.

**GUSHT
2014** Konferenca e
Shteteve të Ballkanit
BERLIN Perëndimor

**GUSHT
2015** **VJENË**

Zotimi i 1 miliardë eurove në grante të BE-së në kuadër të Agjendës së Lidhshmërisë deri në vitin 2020
211.4 milionë euro grant i BE-së për lidhshmëri

- 21% e zotimit të përgjithshëm e alokuar
- 10 projekte
- Nxitja e 641.7 milionë euro në investime

**QERSHOR
2019** **POZNAN**

180 milionë euro grant i BE-së për lidhshmëri

- 88% e zotimit të përgjithshëm e alokuar
- 8 projekte
- Nxitja e 729.3 milionë euro në investime

**SHKURT
2020**

Komunikata e
Komisionit
Evropian
për metodologjinë
e rishikuar të zgjerimit

**MAJ
2020**
ZAGREB

Samiti virtual
i udhëheqësve
të BE-Ballkanit
Perëndimor i
përqendruar në
reagimin ndaj
COVID-19

**TETOR
2020**

Komisioni
Evropian
miraton Planin
Ekonomik dhe
të Investimeve
për Ballkanin
Perëndimor

**NËNTOR
2020**
SOFJE

129.3 milion euro
grant i BE-së
për lidhshmëri

- 100% e zotimit
e alokuar
- 6 projekte
- Nxitja e
445.7 milionë euro
në investime

QERSHOR 2016 PARIS

98.5 milionë euro grant i BE-së për lidhshmëri

+ 50 milionë euro grant i BE për energjinë e gjelbër dhe eficiencën e energjisë

- 31% e zotimit të përgjithshëm e alokuar
- 3 projekte
- Nxitja e 208.4 milionë euro në investime

KORRIK 2017 TRIESTE

198.1 milionë euro grant i BE-së për lidhshmëri

- 51% e zotimit të përgjithshëm e alokuar
- 7 projekte
- Nxitja e 531.2 milionë euro në investime

SHKURT 2018

Miratohet Strategjia e BE-së për Ballkanin Perëndimor

KORRIK 2018 LONDËR

+ 150 milionë euro grant i BE-së për Instrumentin e Garancive për Ballkanin Perëndimor

MAJ 2018 SOFJE

192.7 milionë euro grant i BE-së për lidhshmëri

+ 30 milionë euro grant i BE për digjitalizim

- 70% e zotimit të përgjithshëm e alokuar
- 11 projekte
- Nxitja e 1,101.4 milionë euro në investime

2021 - 2027 Hapat e Ardhshëm

GJITHSEJ

1 miliardë euro në grante të BE-së për 45 projekte DUKE NXITUR
3.7 miliardë euro në investime

Përfshirja e **Planit të ri Ekonomik dhe të Investimeve** për Ballkanin Perëndimor prej 9 miliardë eurosh me mbështetjen e vazhdueshme për lidhshmërinë - veçanërisht investimet kyçe prodhuese dhe në infrastrukturë, duke përfshirë lidhshmërinë e transportit dhe energjisë, tranzicionin e gjelbër dhe transformimin digjital.

SYTË NGA E ARDHMJA investimet për të ardhmen

Lidhshmëria dhe **Plani i ri Ekonomik dhe i Investimeve**

Lidhshmëria është në zemër të Planit të ri Ekonomik dhe të Investimeve për Ballkanin Perëndimor, të prezantuar nga Komisioni Evropian në tetor 2020. Plani synon të nxisë rimëkëmbjen afatgjatë ekonomike të rajonit, veçanërisht kritike në kontekstin e problemeve masive të krijuara prej pandemisë COVID-19, dhe të përshpejtojë bashkëpunimin rajonal dhe konvergjencën me BE-në.

Mbështetja e vazhdueshme për lidhshmërinë është jetike - për jetën e qytetarëve, për bizneset dhe ekonominë e rajonit. Plani parashikon deri në 9 miliardë euro investime për fusha kyçe të investimit, përfshijnë energjinë, transportin dhe tranzicionin e dyfishtë të gjelbër dhe digjital. Ky do të jetë një katalizator për krijimin e rritjes afatgjatë dhe vendeve të punës dhe për mbështetjen e reformave të kërkuara për të çuar rajonin përpara në rrugën e tij drejt BE-së.

Paketa e investimeve do të jetë një faktor kyç për tërheqjen e më shumë investimeve publike dhe private në rajon nga Banka Evropiane e Investimeve, Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim dhe Institucione të tjera Financiare Ndërkombëtare, Bankat Zhvillimore Kombëtare, Shtetet Anëtare të BE-së, qeveritë e Ballkanit Perëndimor dhe investitorët privatë.

Përveç financimeve substanciale të granteve të BE-së për rajonin, Plani Ekonomik dhe i Investimeve parashikon dedikimin e mbi 1 miliard eurove për të siguruar garanci për të ndihmuar në uljen e kostos së financimit për investimet publike dhe private dhe për të zvogëluar riskun për investitorët: mbështetja përmes Instrumentit të Garancive për Ballkanin Perëndimor pritet të mbledhë deri në 20 miliardë euro investime.

Plani Ekonomik dhe i Investimeve duhet të ndihmojë në transformimin e Ballkanit Perëndimor në një nga rajonet më tërheqëse për investime në botë. Zbatimi do të duhet të ecë krah për krah me reformat. ”

Plani Ekonomik dhe i Investimeve identifikon dhjetë nisma madhore të investimeve në gjashtë fusha:

► **Transporti i qëndrueshëm**

► **Energjia e pastër**

► **Mjedisi dhe klima**

► **E ardhmja digjitale**

► **Sektori privat**

► **Kapitali njerëzor**

deri në

9 miliardë euro*

financim nga grante të BE-së

për të forcuar rritjen ekonomike,
përfshirë këtu në këto fusha kyçe
të investimeve

Mbështetja përmes Instrumentit të
Garancive për Ballkanit Perëndimor

pritet të mbledhë afërsisht

20 miliardë euro

investime

* Financimi nga IPA III varet nga miratimi i Kornizës së ardhshme
Financiare Shumëvjeçare 2021-2027

Transporti i qëndrueshëm

- Fokusi në përmirësimin e korridoreve themelore të transportit në rajon, për t'i bërë më të shpejta dhe në përputhje me standardet e BE-së. Transporti më i mirë do të lehtësojë tregtinë dhe do të nxisë rritjen e qëndrueshme ekonomike. Reformat e lidhshmërisë dhe procedurat e thjeshtuara të kalimit të kufirit janë me rëndësi kyçe.

- **PROJEKTI MADHOR 1 – Lidhja e Lindjes me Perëndimin**
- **PROJEKTI MADHOR 2 – Lidhja e Veriut me Jugun**
- **PROJEKTI MADHOR 3 – Lidhja e rajoneve bregdetare**

Mjedisi dhe klima

- Agjenda e re e Gjelbër për Ballkanin Perëndimor do të mbulojë tranzicionin e gjelbër, dekarbonizimin, ndotjen e ajrit, ujit dhe tokës, ekonominë qarkore, si dhe do të promovojë biodiversitetin, lëvizshmërinë urbane dhe zgjidhjet e transportit të gjelbër.

- **PROJEKTI MADHOR 6 – Vala e rinovimit**
- **PROJEKTI MADHOR 7 – Menaxhimi i mbetjeve dhe ujërave të ndotura**

Energjia e pastër

- Mbështetje e përforcuar në fushën e energjisë në përputhje me ambicien e për të arritur neutralitetin klimatik deri në vitin 2050. Dekarbonizimi dhe kalimi në energji të pastër do të jenë me rëndësi kyçe. Prioritet do t'u jepet interkoneksioneve energjetike dhe rritjes së përdorimit të burimeve të ripërtërishme të energjisë.

- **PROJEKTI MADHOR 4 – Energji e ripërtërishme**
- **PROJEKTI MADHOR 5 – Tranzicioni nga qymyri**

Integrimi i Tregut Rajonal të Ballkanit Perëndimor në Tregun Unik të BE-së

Tregu Unik i BE-së

Lëvizshmëria e qytetarëve

Tregu Digjital

Zinxhirët evropianë të vlerës

Lidhja e ekonomive

Tregu i Përbashkët Rajonal (Ballkani Perëndimor)

Lëvizja e Lirë e Mallrave

Hapësira Rajonale e Investimeve

Lëvizja e Lirë e Kapitalit

Lëvizja e Lirë e Shërbimeve

E ardhmja digjitale

- Agjenda e re e Gjellbër për Ballkanin Perëndimor parashikon shtrirjen e shërbimit brezgjere ultra të shpejtë, me synim sigurimin e qasjes universale, uljen e kostos së roamingut, zhvillimin e shkathtësive digjitale dhe rritjen e sigurisë kibernetike.

- **PROJEKTI MADHOR 8 - Infrastruktura digjitale**

Sektori privat

- Mbështetje e rritur financiare për forcimin e konkurrueshmërisë të ndërmarrjeve mikro dhe NVM-ve në sektorë strategjikë, si dhe për nxitjen e rritjes së gjellbër dhe ekonomisë qarkore, në kuadër të Instrumentit të ri të Garancive për Ballkanin Perëndimor.

- **PROJEKTI MADHOR 9 – Investimi në konkurrueshmërinë the private sector**

Kapitali njerëzor

- Mbështetje për sistemet me cilësi të lartë të arsimit dhe trajnimit, punësimit, shëndetit dhe mbrojtjes sociale. Fokus kyç në përmirësimin e pjesëmarrjes në tregun e punës, veçanërisht të të rinjve dhe grave, grupeve të cënueshme dhe pakicave, veçanërisht romëve.

- **PROJEKTI MADHOR 10 - Garancia për Rininë**

**ARRITJET
KYÇE**

pesë vite
suksesë

Arritjet kyçe 2015 ————— 2020

Prej lansimit të Agjendës së lidhshmërisë në vitin 2015, janë alokuar mbi 1 miliard euro nga fondet e para-anëtarësimit të BE-së, përmes grante për projekte të përcaktuara të lidhshmërisë me prioritet të lartë. Kjo jo vetëm që ka sjellë infrastrukturë më të mirë në të gjithë rajonin e Ballkanit Perëndimor, por edhe ka shtyrë përpara integrimin me Rrjetet themelore Trans-Evropiane të transportit dhe energjisë. Së bashku me kreditë e Institucioneve Financiare partnere, këto kanë nxitur pothuajse 3.7 miliardë euro në investime, dhe kanë krijuar mbi 45,000 vende pune në rajonin e Ballkanit Perëndimor.

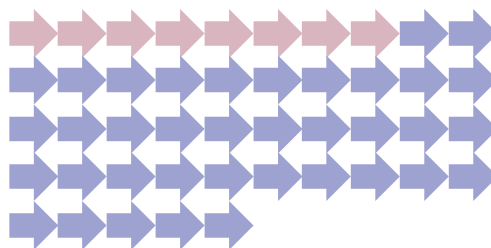
Ky investim është përkthyer në një aktivitet të konsiderueshëm në terren, me 45 projekte të miratuara tashmë, dhe shumë në proces ose gati për të filluar. Kjo përfshin dhjetëra skema madhore për interkoneksione rrugore dhe hekurudhore dhe përmirësime në porte. Projektet transformuese energjetike pritet të rezultojnë në 500 MW kapacitet të instaluar të energjisë elektrike dhe pothuajse 1,400 GWh/vit të prodhimit të energjisë nga hidrocentralet, si dhe dy tubacione madhore gazi që lidhin rajonin dhe vendet fqinje anëtare të BE-së.

Raporti i nxitjes

1:4

45

37 projekte transporti / 8 projekte energjetike

Mbi

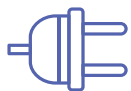
45,000

vende pune
të krijuara

² Nga fondet e para-anëtarësimit të BE-së (Instrument for Pre-Accession Assistance – IPA)

³ Të gjitha shifrat nga tetori 2020

Rezultatet e vlerësuara 2015 — 2020

560 km linja transmisioni të energjisë 400kV

- ▶ Furnizim i qëndrueshëm dhe konkurrues i energjisë për qytetarët dhe bizneset
- ▶ Mbi 300,000 CO2 eq tonë/vit të shmangur

208 km autostrada

- ▶ Rrugë më të sigurta dhe 'të gjelbra'
- ▶ Udhëtime më të shpejta, p.sh. vozitja nga Sarajeva në Zagreb do të ulet me 1 orë

500 MW kapacitet i instaluar dhe **1,380 GWh/vit** nga hidrocentrale

- ▶ Energjia elektrike nga burimet e ripërtërishme për mbi 200 mijë amvisëri
- ▶ Reduktimi i emetimeve të CO2 eq me 25 mijë ton në vit

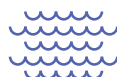
2 ura ndërkuftare dhe **1** stacion hekurudhor kufitar i përbashkët

- ▶ Përmirësimi i tregtisë brenda rajonit dhe me BE-në
- ▶ Koha e reduktuar e pritjes në kufij

176 km tubacion gazi

- ▶ Furnizime më të larmishme dhe të sigurta të energjisë
- ▶ Rritja e pjesës së gazit natyror në furnizimin me energji

Lundrueshmëria e përmirësuar në 40 km rrugë ujore

në lumin Sava në Bosnjë dhe Hercegovinë

327 km linja hekurudhore

- ▶ Transporti hekurudhor ofron një alternativë të vlefshme ndaj rrugëve
- ▶ Udhëtime më të shpejta, p.sh. udhëtimi me tren mes Beogradit dhe Sofjes duhet të shkurtohet me 2 orë

Një port detar dhe **një** port i brendshëm të rinovuar

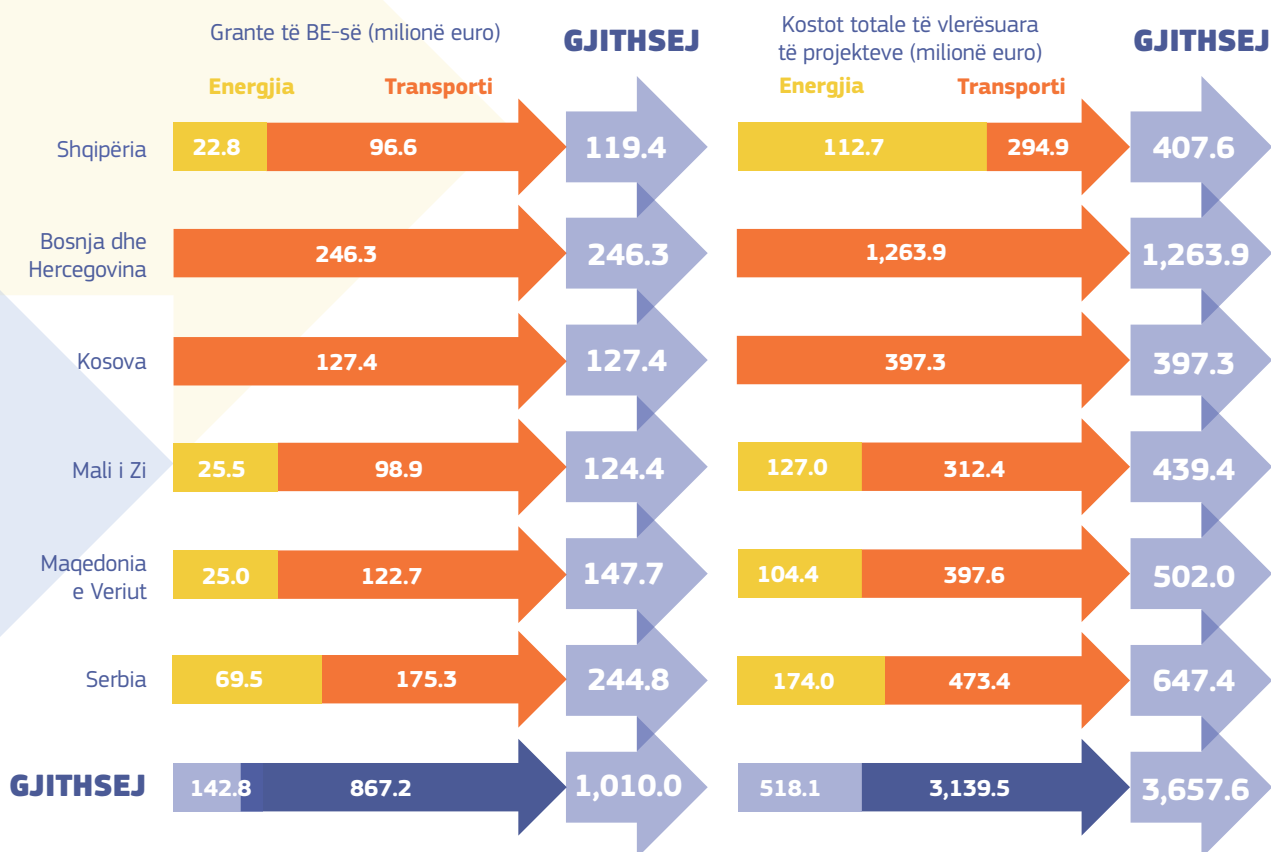
- ▶ Efikasiteti dhe kapaciteti i përmirësuar i porteve
- ▶ Rrugë më miqësore me mjedisin për tregtarët vendas dhe ndërkombëtarë

Mbështetja sipas sektorit 2015-2020

Agjenda e Lidhshmërisë vendosi të adresojë hendejë në rrjetet themelore të transportit dhe energjetike përmes financimit të investimeve aktuale. Në sektorin e transportit, këto investime targetojnë itineraret kyçe rrugore dhe hekurudhore, rrugët ujore të brendshme dhe portet kyçe. Në sektorin e energjisë, ato përfshijnë transmetimin e energjisë elektrike dhe gazit, si dhe gjenerimin e energjisë së ripërtërishe.

Me lansimin e Agjendës Digjitale për Ballkanin Perëndimor në vitin 2018, BE-ja rriti edhe asistencën teknike për përhapjen e rrjeteve brezgjera në rajon. Teknologjitë digjitale ofrojnë mundësi për rritje dhe krijimin e vendeve të punës, duke ndihmuar në sjelljen e qytetarëve dhe ndërmarrjeve në shekullin e 21-të.

Agjenda e Lidhshmërisë - mbështetja e sektorit 2015 - 2020 (milionë euro)

Përveç granteve të mësipërme të investimeve në **transport** dhe **energji**, deri më tani BE-ja dhe donatorët dypalësh kanë siguruar edhe 7 milionë euro në grante të asistencës teknike për të mbështetur **përgatitjen e projekteve në sektorin digjital**. Kjo mbështetje pritet të çojë në projekte të ardhshme investimesh me një vlerë totale që i tejkalon 300 milionë euro.

Mbështetja në tre dekada të përkrahjes

Që nga vitet 1990, BE-ja e ka mbështetur Ballkanin Perëndimor për ndërtimin dhe modernizimin e infrastrukturës së vendeve të tij. Deri më tani, janë siguruar më shumë se 11 miliardë euro për sektorët e energjisë dhe transportit në rajon, përmes granteve nga Komisioni Evropian dhe kredive nga Banka Evropiane e Investimeve (BEI). Kjo ka rezultuar në investime të përgjithshme prej 22 miliardë eurosh. Me këtë financim, BE-ja ka ndihmuar në rivendosjen dhe ndërtimin e rrugëve, urave, hekurudhave, linjave të energjisë elektrike dhe tubacioneve të gazit - të gjitha këto janë esenciale për lidhjen e vendeve të Ballkanit Perëndimor me njëri tjetrin dhe me BE-në.

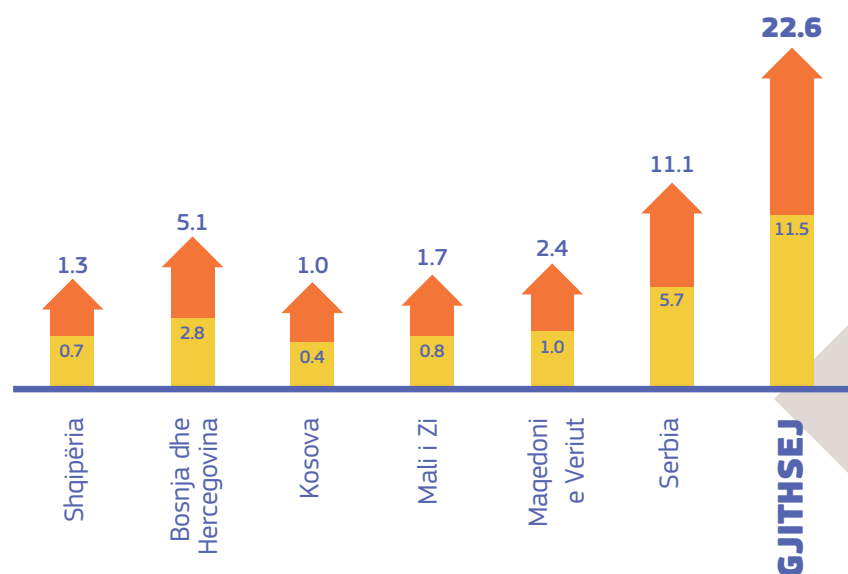
BE siguron financim të konsiderueshëm në formën e granteve të pakthyeshme, të cilat janë të kombinuara me kredi koncesionare nga Institucionet Financiare Ndërkombëtare. Kjo është në kontrast me financimin që i jepet rajonit nga pjesët e tjera të botës, i cili vjen pothuajse ekskluzivisht në formën e kredive.

Përveç qëndrueshmërisë financiare, grantet dhe kreditë e BE-së varen edhe nga pritjet që lidhen me gjurmën mjedisore dhe trajtimin e punëtorëve.

Mbështetja e BE-së për zhvillimin e sektorëve të transportit dhe energjisë në Ballkanin Perëndimor (miliardë euro)

(Reformat sektoriale dhe projektet e infrastrukturës - 1990 - 2019)

➡ Grante të BE-së + kredi të BEI ➡ Investime të nxitura

Kjo pasqyrë është e kufizuar në mbështetjen e granteve të BE-së dhe kreditë e BEI-t për zhvillimin e rrjeteve themelore të transportit dhe energjisë në rajon, dhe për integrimin e tregjeve të transportit and energjisë në ato të BE-së, duke përfshirë grantet e dhëna përmes Kornizës së Investimeve të Ballkanit Perëndimor (WBIF).

Kjo e bën BE-në investitorin më të madh në rajon

Bërja e ndryshimit

'Të gjithë flasin për këtë urë të re; do ta bëjë udhëtimin shumë më të shkurtër, gjë që është veçanërisht e rëndësishme për transportin e mallrave. Tani do të jemi edhe më afër.'

Tajana Liliq, pronare shitoreje,
Svilaj, Kroaci

'Kjo urë është e rëndësishme si për Bosnjën dhe Hercegovinën ashtu edhe për Kroacinë. Vendkalimet ekzistuese kufitare më të afërta janë 30 km larg. Ura e Svilaj do të lehtësojë transportin e mallrave dhe udhëtarëve mes vendeve.'

Namik Kupusović,
Ministria e Komunikacionit dhe Transportit,
Bosnjë dhe Hercegovinë

në jetën e qytetarëve, biznes dhe mjedis

'Ky është projekt shumë i rëndësishëm për Maqedoninë e Veriut. Ai shënon fillimin e investimeve në burime të reja të energjisë, të tilla si energjia e erës. Shpresojmë që edhe burimet e tjera të energjisë së ripërtërishme do të bëhen më të rëndësishme në të ardhmen.'

Jovan Popovski, Student në Fakultetin e Inxhinierisë
Elektrike dhe Teknologjive të Informacionit,
Shkup, Maqedonia e Veriut

'Përfitimet e investimeve në rrjetin elektrik mund të inkurajojnë investitorë të rinj në energjinë hidrike, diellore dhe të erës, dhe të kontribuojnë edhe më tej në ekonominë e Malit të Zi.'

Dragan Perunović,
Sistemi Malazez i Transmisionit të Energjisë Elektrike,
Mali i Zi

Bërja e ndryshimit

'Tani shkojmë në shkollë për rreth 10 minuta. Rruga është shumë e mirë dhe është vendosur një mikrobus lokal për të na çuar të sigurt në shkollë çdo ditë.'

Santuço Kadiu, nxënës shkolle,
Shqipëri

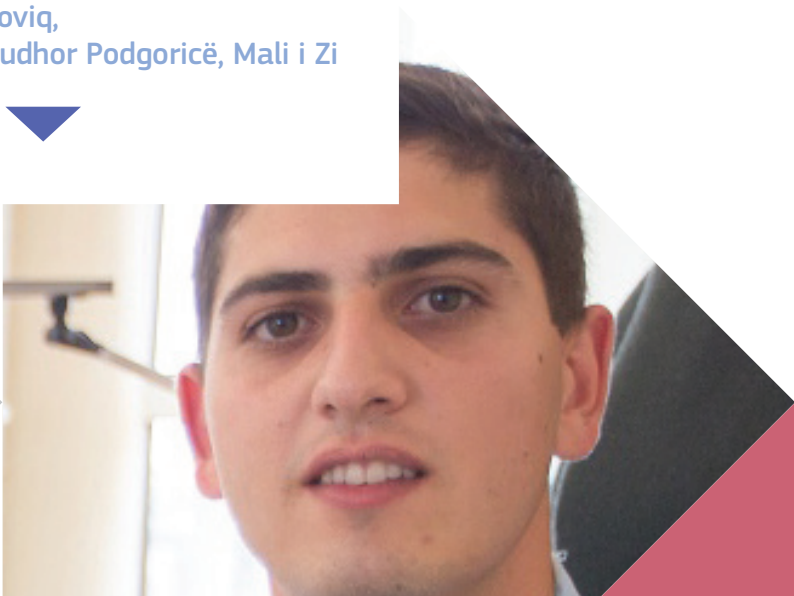
'Ky projekt është shumë i rëndësishëm, sepse është i pari i këtij lloji në vendin tonë dhe sepse mund të mbulojë pikun e përdorimit duke furnizuar me shpejtësi energji në rrjet kur është e nevojshme.'

Dragana Krstevska,
Studente në Fakultetin e Inxhinierisë Elektrike dhe Teknologjive të
Informacionit,
Shkup, Maqedonia e Veriut

në jetën e qytetarëve, biznesit dhe mjedisit

'Platformat e vendosura rishtazi të teknologjisë së informacionit e kanë përmirësuar ndjeshëm cilësinë e punës sonë. Për më tepër, trafiku hekurudhor tani rregullohet në mënyrë më efektive, duke rritur kështu sigurinë.'

Spasoje Kračković,
Stacioni hekurudhor Podgoricë, Mali i Zi

'Ndriçimi i ri rrugor është shumë i mirë dhe i dobishëm për banorët, sepse tani ne mund të shohim shumë më mirë, veçanërisht gjatë dimrit, kur ndriçimi është tepër i nevojshëm.'

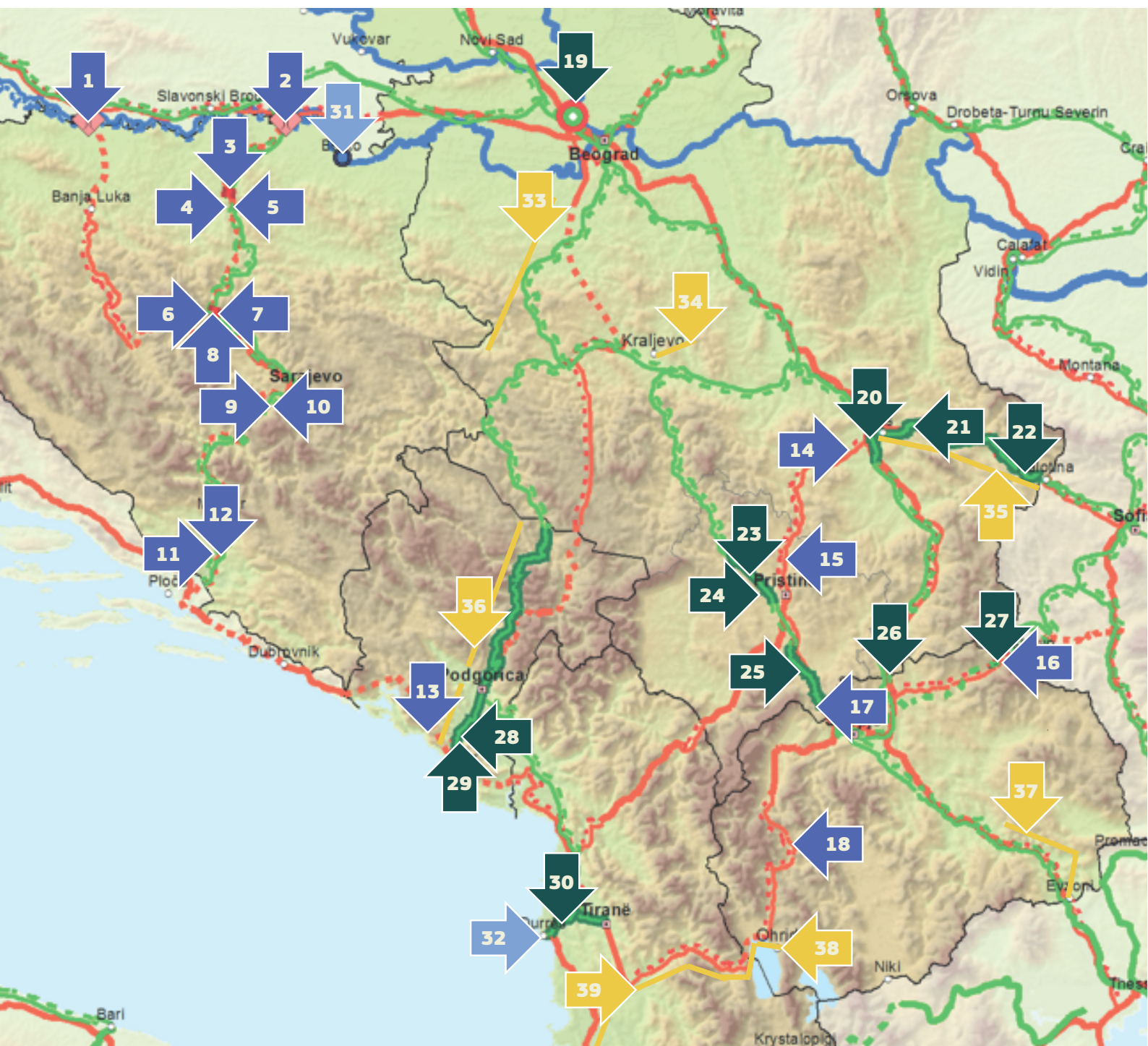
Zharko Zhivanović,
Pensionist nga Veliko Gradishte,
Serbia

PROJEKTET AKTUALE gjendja

Lokacionet e projekteve të përzgjedhura në vitet 2015-2019

➡ Projekte rrugore
 ➡ Projekte hekurudhore
 ➡ Porte detare/të brendshme
 ➡ Projekte energjetike

Rrugë	Hekurudhë konvencionale	Rrugë të brendshme ujore	
—	—	—	Përfunduar
---	---	---	Duhet të përfundohet
...	...	...	Planifikuar

Projektet të lidhshmërisë

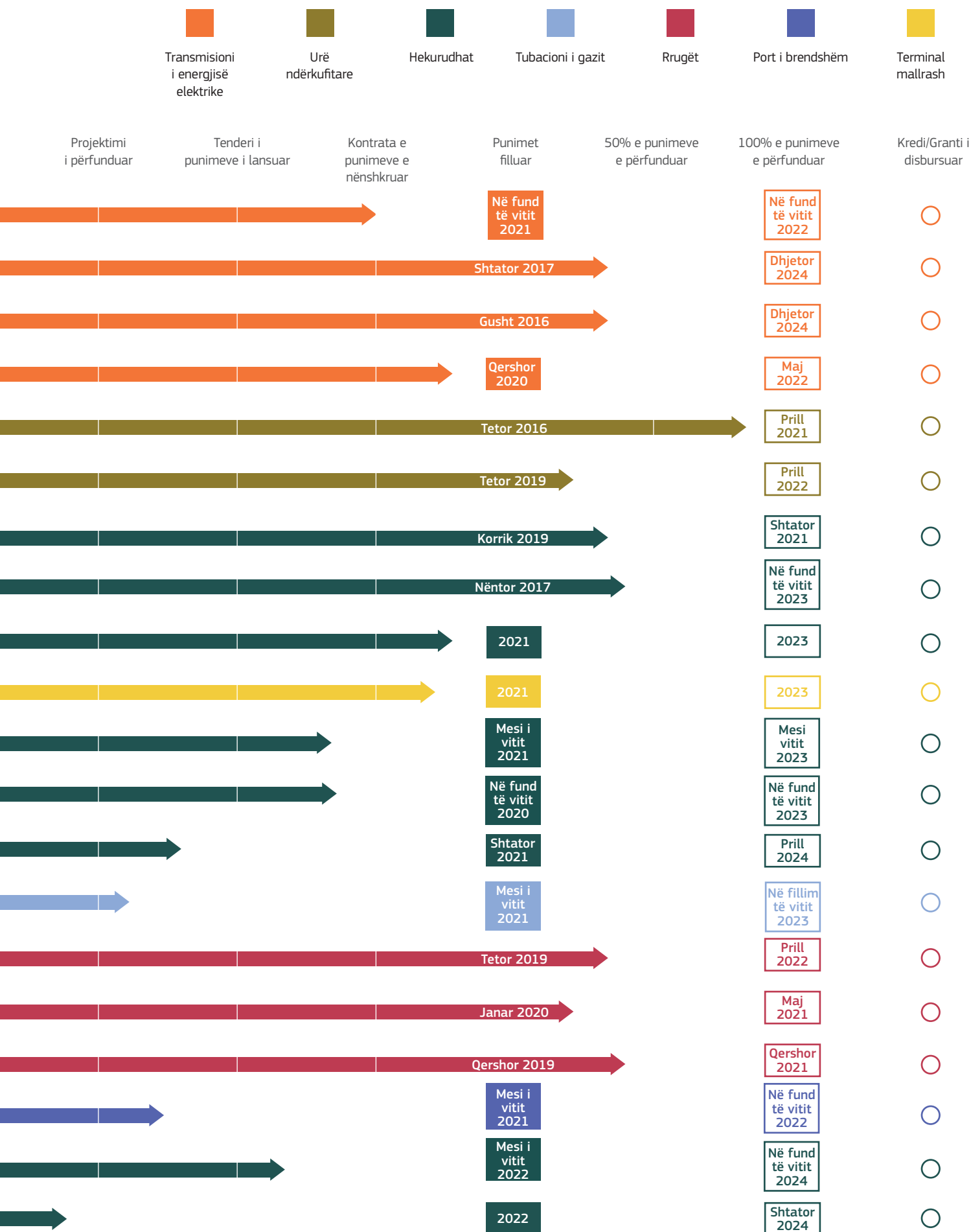
◆	Urë	—	Interkoneksion rrugor
●	Terminal Intermodal	●	Interkoneksion i rrugëve ujore
—	Interkoneksion hekurudhor		

No.	Projektet	Investimet	Granti i BE-së	PNE*
1	Rrjeti themelor (R2a): Banja Luka - Gradishka dhe Ura e Gradishkës	38.5 mil €	7.0 mil €	
2	Korridori Mesdhetar (Vc): Svilaj - Oshak dhe Ura e Svilaj	109.5 mil €	25.1 mil €	
3	Korridori Mesdhetar (Vc): Johovac - Rudanka	79.9 mil €	15.3 mil €	
4	Korridori Mesdhetar (Vc): Rudanka - Putnikovo	164.0 mil €	38.8 mil €	
5	Korridori Mesdhetar (Vc): Putnikovo - Medakovo	81.0 mil €	15.9 mil €	
6	Korridori Mesdhetar (Vc): Ponirak - Vraca/Zenica	83.9 mil €	19.4 mil €	
7	Korridori Mesdhetar (Vc): Zenica - Donja Gračanica	63.4 mil €	12.3 mil €	
8	Korridori Mesdhetar (Vc): Poprikuše - Nemila	188.3 mil €	42.1 mil €	
9	Korridori Mesdhetar (Vc): Tarčin - Ivan I	68.8 mil €	12.0 mil €	
10	Korridori Mesdhetar (Vc): Tarčin - Ivan II	63.1 mil €	11.8 mil €	
11	Korridori Mesdhetar (Vc): Buna - Počitelj	44.6 mil €	9.0 mil €	
12	Korridori Mesdhetar (Vc): Počitelj - Zviroviqi	124.2 mil €	5.2 mil € AT	
13	Korridori Mesdhetar (R1): Bajpasi i Budvës	187.4 mil €	42.1 mil €	
14	Korridori Orient/Mesdhe Lindor (R7): Nish - Plloçnik	255.0 mil €	41.5 mil €	
15	Korridori Orient/Mesdhe Lindor (R7): Prishtinë - Merdare	207.5 mil €	4.4 mil € AT	
16	Korridori Orient/Mesdhe Lindor (VIII): Kriva Palanka - Deve Bair	13.7 mil €	2.5 mil €	
17	Korridori Orient/Mesdhe Lindor (R6a): Shkup (Stenkovec) - Bllacë	120.8 mil €	27.2 mil €	
18	Korridori Orient/Mesdhe Lindor (VIII): Bukojçani - Kiçevë	105.0 mil €	20.2 mil €	
19	Korridori Orient/Mesdhe Lindor (X): Terminali Intermodal i Beogradit	15.5 mil €	13.8 mil €	
20	Korridori Orient/Mesdhe Lindor (X): Nish - Brestovac	62.7 mil €	47.0 mil €	
21	Korridori Orient/Mesdhe Lindor (Xc): Nish - Dimitrovgrad	55.8 mil €	28.4 mil €	
22	Korridori Orient/Mesdhe Lindor (Xc): Sishevo - Dimitrovgrad	84.4 mil €	44.7 mil €	
23	Korridori Orient/Mesdhe Lindor (R10): Sinjalizimi dhe Telekom	56.1 mil €	27.4 mil €	
24	Korridori Orient/Mesdhe Lindor (R10): Fushë Kosovë - Mitrovicë	42.4 mil €	17.6 mil €	
25	Korridori Orient/Mesdhe Lindor (R10): Fushë Kosovë - Kufiri me Maqedoninë e Veriut	94.1 mil €	39.3 mil €	
26	Korridori Orient/Mesdhe Lindor (X): Stacioni hekurudhor Tabanovce	5.7 mil €	2.8 mil €	
27	Korridori Orient/Mesdhe Lindor (VIII): Beljakovce - Kriva Palanka	152.4 mil €	70.0 mil €	
28	Korridori Orient/Mesdhe Lindor (R4): Tivar - Vrbnica	44.8 mil €	20.4 mil €	
29	Korridori Orient/Mesdhe Lindor (R4): Tivar - Vrbnica	40.0 mil €	16.3 mil €	
30	Korridori Mesdhetar (R2): Tiranë - Durrës	81.6 mil €	36.2 mil €	
31	Korridori Rin/Danub: Porti i Brçkos	10.3 mil €	3.1 mil €	
32	Rindërtimi i Portit të Durrësit: Kalatat 1 dhe 2	62.5 mil €	27.7 mil €	
33	Korridori Trans-Ballkanik i Energjisë Elektrike: Seksioni i Rrjetit Obrenovac - Bajina Bashta	59.0 mil €	13.1 mil €	
34	Korridori Trans-Ballkanik i Energjisë Elektrike: Seksioni i Rrjetit Kragujevac - Kraljevo	29.6 mil €	6.8 mil €	
35	Interkoneksioni i Gazit Serbi (Nish) - Bullgari	85.5 mil €	49.6 mil €	
36	Korridori Trans-Ballkanik i Energjisë Elektrike: Seksioni i Rrjetit në Malin e Zi	127.0 mil €	25.5 mil €	
37	Interkoneksioni i Gazit Maqedoni e Veriut - Greqi	54.4 mil €	12.7 mil €	
38	Interkoneksioni Energjetik Shqipëri - Maqedoni e Veriut: Seksioni i Rrjetit në Maqedoninë e Veriut	50.0 mil €	12.2 mil €	
39	Interkoneksioni Energjetik Shqipëri - Maqedoni e Veriut: Seksioni i Rrjetit në Shqipëri	70.0 mil €	14.3 mil €	

* Punime në ekzekutim

Përparimi i projekteve të përzgjedhura në vitet 2015-2016

Përparimi i projekteve të përzgjedhura në vitet 2015-2019

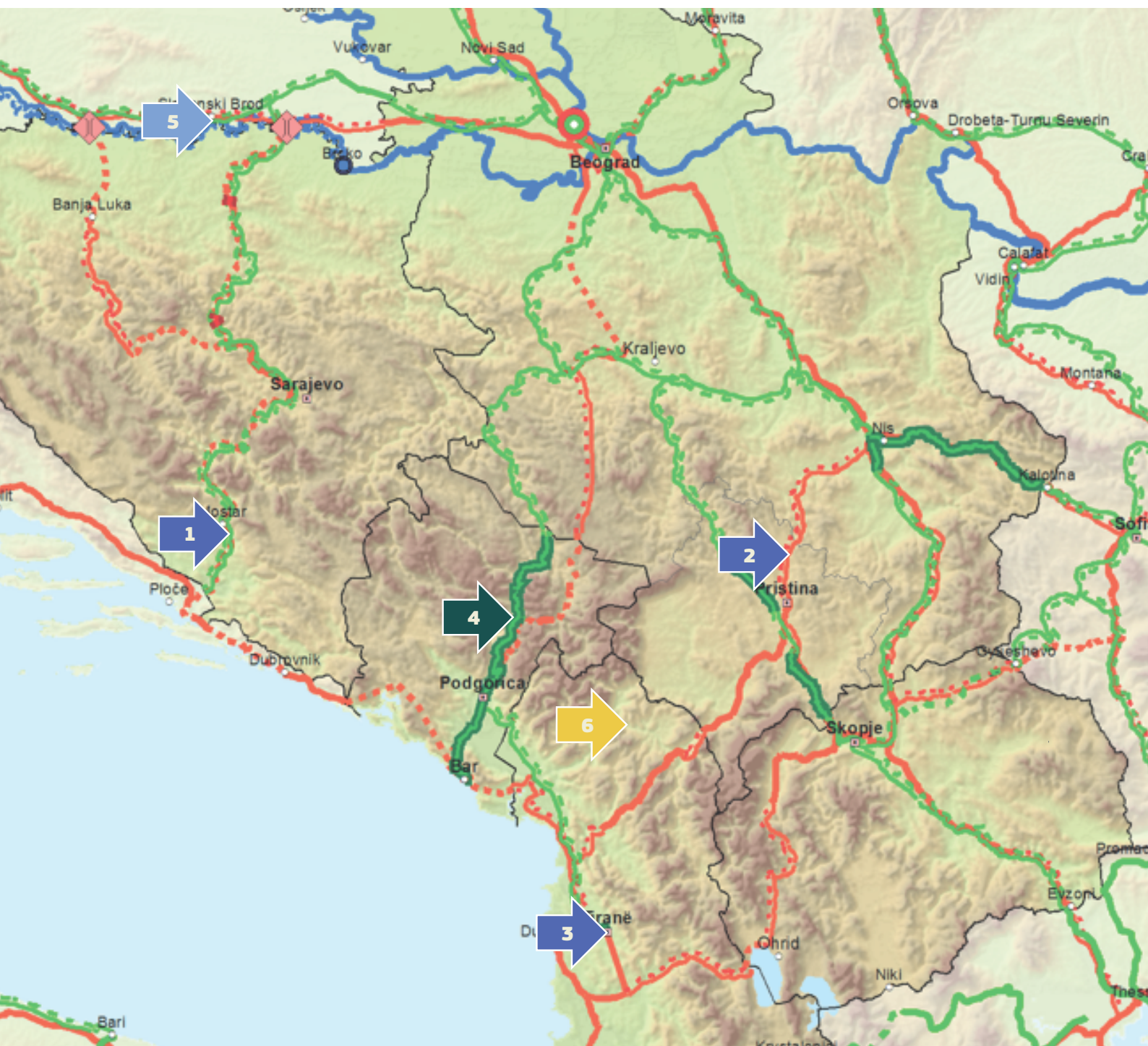

PROJEKTET E PËRZGJEDHURA në vitin 2020

Lokacionet e projekteve të përzgjedhura në vitin 2020

➡ Projekte rrugore ➡ Projekte hekurudhore ➡ Porte detare/të brendshme ➡ Projekte energjetike

Rrugë	Hekurudhë konvencionale	Rrugë të brendshme ujore	
			Përfunduar
			Duhet të përfundohet
			Planifikuar

Projektet të lidhshmërisë

	Urë		Interkoneksion rrugor
	Terminal Intermodal		Interkoneksion i rrugëve ujore
	Interkoneksion hekurudhor		

Nr.	Projektet	Investimet	Grant i BE-së (përfshirë tarifat)
1	Korridori Mesdhetar (Vc): Tuneli i Kvanj – Buna	106.3 mil €	21.1 mil €
2	Korridori Orient/Mesdhe Lindor (R7): Prishtinë – Merdare	207.5 mil €	38.8 mil €
3	Korridori Mesdhetar: Bajpasi i Tiranës	150.9 mil €	32.6 mil €
4	Korridori Orient/Mesdhe Lindor (R4): Tivar – Vrbnicë	40.2 mil €	20.1 mil €
5	Korridori Rin/Danub: Çminimi i bregut të djathtë të lumit Sava	38.0 mil €	8.2 mil €
6	Rehabilitimi i Hidrocentralit të Fierzës	42.7 mil €	8.5 mil €

SHQIPËRIA

Partnerët kyç

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë
- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë
- Korporata Energjetike Shqiptare (KESH)

Rezultatet dhe përfitimet:

Furnizim i sigurt me energji elektrike nga burimet e ripërtërishtme për mbi 200 mijë familje

Rritja e efikasitetit dhe zvogëlimi i humbjeve të kapacitetit me 4% në vit

Reduktimi i kostove të funksionimit dhe mirëmbajtjes falë instalimit të pajisjeve më të avancuara

Reduktimi i niveleve të ndotjes, me shmangien e 25 mijë ton/vit të emetimeve të CO₂

Mbi 50 vende të reja pune të krijuara gjatë rinovimit

Furnizim më i sigurt dhe konkurrues i energjisë për qytetarët dhe bizneset

Rehabilitimi i Hidrocentralit të Fierzës

SEKTORI I ENERGJISË

Shqipëria varet nga energjia hidrike për prodhimin e energjisë elektrike: kjo mbulon më shumë se 60% të konsumit të energjisë në vend. Fierza është një nga tre hidrocentralet mbi lumin Drin të sipërm, një kaskadë prej 1,350 MW që mban më shumë se tre të katërtat e kapacitetit të përgjithshëm të energjisë elektrike të vendit dhe 90% të prodhimit të brendshëm të energjisë elektrike. Kjo gjithashtu mund të eksportohet në të gjithë rajonin në kohë të kapacitetit të tepërt.

Hidrocentrali është ndërtuar gati 40 vjet më parë dhe kërkon punime urgjente për të mirëmbajtur dhe zgjatur funksionimin e pajisjeve. Ky projekt investimi do të zëvendësojë katër gjeneratorët, dy drejtues të turbinave dhe rrjetin elektromekanik të impiantit.

Projekti do të ketë ndikim minimal në mjedis gjatë implementimit pasi përfshin vetëm zëvendësimin e pajisjeve ekzistuese. Një studim i para-fizibilitetit dhe një analizë e hollësishme teknike e investimeve janë zhvilluar tashmë.

Investimi total i vlerësuar:

BE 8.4 milionë euro (përfshijë tarifën)

KFW 27.2 milionë euro

ALB 7.1 milionë euro

Data e Vlerësuar e Fillimit

2021

Data e Vlerësuar e Përfundimit

2026

SHQIPËRIA

Partnerët kyç

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë
- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë
- Autoriteti Rrugor Shqiptar

Rezultatet dhe përfitimet:

Bajpasi me kors të dyfishtë në gjatësi 21.5 km, duke përfshirë katër ndërlidhje, një urë, nën dhe mbikalime

Rritja e mundshme e shpejtësisë së udhëtimit në 100-120 km/orë, duke zvogëluar kohën e udhëtimit dhe bllokimin

Reduktimi i niveleve të aksidenteve, kostove të operimit të automjeteve dhe niveleve të ndotjes falë një dizajni më të mirë dhe më të sigurt të rrugës

Më shumë se 250 vende pune të krijuara gjatë ndërtimit dhe për operimin dhe mirëmbajtjen e vazhdueshme

Rrjedha të përmirësuar të tregtisë në rajonin e gjerë, duke sjellë një ndikim pozitiv në ekonomi

Korridori i Rrjetit Themelor Mesdhetar: Bajpasi i Tiranës

SEKTORI I TRANSPORTIT

Ky projekt investimi përfshin ndërtimin e një bajpasi 21.5 km rreth qytetit të Tiranës. Bajpasi është pjesë e dy korridoreve rrugore që përshkojnë vendin: Korridori Adriatik-Jon, i cili do të lidhë Triestën në Itali me Kallamatën në Greqi, dhe Korridorin VIII, i cili lidh Maqedoninë e Veriut dhe territorin shqiptar me Portin e Durrësit dhe detin Adriatik. Bajpasi i ri do të vendoset në rajonin më të populluar, dhe është gjithashtu shtylla kurrizore e rrjetit rrugor të vendit. Ai do të lidhë autostradat tashmë të ndërtuara Tiranë - Durrës dhe Tiranë - Elbasan.

Sapo të vihet në operim, ai do të zvogëlojë bllokimin e trafikut, ndotjen dhe aksidentet rrugore në Tiranë, si dhe do të lehtësojë pasojat e trafikut tranzit nga pjesë të tjera të vendit.

Projekti është në fazën e dizajnit, me vlerësimin e detajuar të ndikimit mjedisor dhe social dhe dokumentacionin e tenderit që po zhvillohen.

Investimi total i vlerësuar:

BE 31.9 milionë euro (përfshijë tarifën)

BERZH 109.2 milionë euro

ALB 7.3 milionë euro

Grantet e AT-së të BE-së: 2.5 milionë euro

Data e Vlerësuar e Fillimit

2021

Data e Vlerësuar e Përfundimit

2023

Partnerët kyç

- Ministria e Financave dhe Thesarit
- Ministria e Komunikimit dhe Transportit
- Ministria e Transportit dhe Komunikimit
- Ndërmarrjeve Publike e Autostradave të Federatës së Bosnjë dhe Hercegovinës (JP Autoceste FBiH)

Rezultatet dhe përfitimet:

Seksioni i autostradës me pagesë prej 5.2 km, duke përfshirë një tunel 2.6 km, një urë dhe një rrugë hyrëse

Rritja e shpejtësisë së udhëtimit në 120 km/orë, duke shkurtuar kohën e udhëtimit me 30% mes Mostarit dhe portit të Plloçës në Kroaci

Rritja e trafikut mesatar vjetor me më shumë se 5,400 automjete, e mbështetur me kushtet e përshtatshme të sigurisë dhe sigurimit

Reduktimi i niveleve të aksidenteve, kostove të operimit të automjeteve dhe niveleve të ndotjes falë një dizajni më të mirë dhe më të sigurt të rrugës

Më shumë se 350 vende pune të krijuara gjatë ndërtimit dhe për operimin dhe mirëmbajtjen e vazhdueshme

Rrjedha të përmirësuar të tregtisë në rajonin e gjerë, duke sjellë një ndikim pozitiv në ekonomi

Partnerët kyç

- Ministria e Financave dhe Thesarit
- Ministria e Komunikimit dhe Transportit
- Ministria Federale e Transportit dhe Komunikimit
- Ministria e Transportit dhe Komunikimit të Republika Srpska
- Qeveria e Distriktit Bërçko
- Qendra e Veprimt ndaj Minave në Bosnjë dhe Hercegovinë

Rezultatet dhe përfitimet:

40 km rrugë ujore e lundrueshme

Përdorim më i madh i mënyrave të transportit me emetim më të ulët dhe me kosto më të ulët

Reduktimi i pritshëm i niveleve të ndotjes me mbi 200,000 tonë të emetimeve të CO2 të shmangur gjatë horizontit të projektit 2024-2050

Rritja e mundësive për punësim, prodhim bujqësor, turizëm dhe gjenerim të energjisë

Lehtësimi i rrjedhave tregtare me vendet në rajon

Korridori i Rrjetit Themelor Mesdhetar: Nënseksioni i autostradës Tuneli Kvanj - Buna

SEKTORI I TRANSPORTIT

Ky projekt investimi përfshin ndërtimin e një autostrade 5.2 km në seksionin Mostar Jug - Pocitelj të Rrjetit Themelor Mesdhetar (Korridorit Vc). Është zotimi i 13-të i bërë nga BE-ja në të njëjtin korridor që nga viti 2015, me synimin për të lidhur Bosnjën dhe Hercegovinën me Hungarinë dhe Kroacinë dhe me Detin Adriatik.

Me një gjatësi totale prej afërsisht 335 km, Bosnja dhe Hercegovina përmban seksionin më të gjatë të Korridorit Vc - 92 km janë ndërtuar tashmë dhe janë hapur për trafik, dhe 56.7 km të tjera janë në ndërtim e sipër. Nënseksioni aktual do të lidhet me nënsseksionet Mostar Jug - Tuneli Kvanj dhe Buna - Pocitelj, të cilat janë në ndërtim e sipër si pjesë e një projekti tjetër të financuar nga BE-ja.

Projekti do të zbatohet me kontratë dizajn-ndërtim. Dizajni paraprak dhe vlerësimi i ndikimit mjedisor dhe social janë zhvilluar tashmë. Janë zgjidhur edhe çështjet e pronësisë së tokës, dhe janë duke u zhvilluar shpronësimet, aty ku është e nevojshme.

Investimi total i vlerësuar:

BE 20.7 milionë euro
(përfashtuar tarifat)

BEI 83.6 milionë euro

BiH 2 milionë euro

Data e Vlerësuar e Fillimit

2021

Data e Vlerësuar e Përfundimit

2023

Korridori i Rrjetit Themelor Rin-Danub duke çminuar bregun e djathtë të lumit Sava

SEKTORI I TRANSPORTIT

Korridori Themelor Rin-Danub lidh Gjermaninë me Ukrainën dhe Detin e Zi. Shtrirja e tij në Ballkanin Perëndimor lidhet kryesisht me lumin Sava (përveç shtrirjeve të Danubit të cilat menaxhohen bashkërisht nga Serbia me Hungarinë dhe Rumaninë).

Ky projekt përfshin çminimin e 40 km të bregut të djathtë të lumit Sava në Bosnjë dhe Hercegovinë, në përputhje me kërkesat e sigurisë dhe lundrimit.

Është pjesë e Programit të Zhvillimit të Integruar të Korridoreve të Lumit Sava dhe Drina. Ky program synon investime për forcimin e kapacitetit për menaxhim dhe zhvillim të integruar të pellgut lumor përmes lidhshmërisë së përmirësuar të transportit, mbrojtjes nga vërshimet, dhe menaxhimit të peisazhit. Këto përmirësime do të ndihmojnë që Sava të përmbushë kërkesën aktuale dhe të pritshme të transportit gjatë horizontit të planifikimit të projektit prej 25 vjetësh.

Investimi total i vlerësuar:

BE 8.0 milionë euro (përfashtuar tarifat)

GBB 30.0 milionë euro

Data e Vlerësuar e Fillimit

2021

Data e Vlerësuar e Përfundimit

2023

KOSOVA

Partnerët kryq

- Ministria e Financave
- Ministria e Infrastrukturës dhe Mjedisit

Rezultatet dhe përfitimet:

27 km autostradë, duke përfshirë disa ura, viadukte, nënkalime dhe ndërlidhje

Rritja e shpejtësisë së udhëtimit në 120 km/orë, duke zvogëluar kohën e udhëtimit dhe bllokimin në trafik

Rritja e trafikut mesatar vjetor me më shumë se 25,300 automjete në ditë

Reduktimi i niveleve të aksidenteve, kostove të operimit të automjeteve dhe niveleve të ndotjes falë një dizajni më të mirë dhe më të sigurt të rrugës

Më shumë se 350 vende pune të krijuara gjatë ndërtimit dhe për operimin dhe mirëmbajtjen e vazhdueshme

Rrjedha të përmirësuara të tregtisë në rajonin e gjerë, duke sjellë një ndikim pozitiv në ekonomi

Korridori i Rrjetit Themelor Orient/Mesdhe Lindor: Interkoneksioni Rrugor R7 Kosovë –Serbia, (Seksioni Prishtinë – Merdare)

SEKTORI I TRANSPORTIT

Rrjeti themelor i Korridorit Orient/Mesdhe Lindor në Kosovë dhe Serbi përfshin seksionin e rrugës Prishtinë – Merdare – Nish (Serbi) E80/R7. E lidhur strategjikisht me Korridoret IV dhe X, kjo lidhje rrugore ka një rëndësi të madhe për transportin e mallrave dhe pasagjerëve në Ballkanin Perëndimor, pasi është rruga më e shkurtër e rajonit nga Porti i Durrësit në Adriatik në Evropën Juglindore dhe Qendrore, si dhe për në Detin e Zi.

Ky projekt do të ndërtojë 27 km të autostradës me korsi të dyfishta nga Prishtina në pikën e kalimit kufitar në Merdare. Ky është seksioni i dytë nga tre seksionet rrugore të autostradës Prishtinë – Merdare – Nish (Serbi) që merr financim në kuadër të Agjendës së Lidhshmërisë.

Projekti do të zbatohet me kontratë dizajn-ndërtim. Studimi i fizibilitetit, dizajni paraprak dhe vlerësimi i ndikimit mjedisor dhe social janë kryer tashmë. Itinerari është hartuar për të shmangur zonat e banuara për aq sa është e mundur, dhe zhvendosja do të mbahet në një minimum të rreptë.

Investimi total i vlerësuar:

BE 38.0 milionë euro
(përfshirë tarifën)

BERZH 77.0 milionë euro

BEI 77.0 milionë euro

KOS 7.5 milionë euro

Grantet e AT-së të BE-së: 5.2 milionë euro

Data e Vlerësuar e Fillimit

2021

Data e Vlerësuar e Përfundimit

2024

MALI I ZI

Partnerët kryq

- Ministria e Financave
- Ministria e Çështjeve të Transportit dhe Detare
- Infrastruktura hekurudhore e Malit të Zi (Željeznička Infrastruktura Crne Gore AD)

Rezultatet dhe përfitimet:

Restaurimi i 5.1 km duke përfshirë 10 ura çeliku dhe tetë tunele

Shërbim më i sigurt dhe më i besueshëm për 1.2 milion pasagjerë në vit

Rritja e kapacitetit hekurudhor për udhëtarë dhe mallra

Reduktimi i kohës së udhëtimit nga një deri në dy orë në të gjithë rrugën (varet nga investime shtesë për flotën)

Reduktimi i kostove operacionale dhe të mirëmbajtjes me 12% dhe i niveleve të ndotjes

520 vende pune të krijuara gjatë ndërtimit dhe për operimin dhe mirëmbajtjen e vazhdueshme

Rrjedha të përmirësuara të tregtisë në rajonin e gjerë, duke sjellë një ndikim pozitiv në ekonomi

Korridori Orient/Mesdhe Lindor Interkoneksioni Hekurudhor R4 Mali i Zi – Serbi, Seksioni Tivar – Vrbnica

SEKTORI I TRANSPORTIT

Ky projekt do të rehabilitojë 10 ura çeliku si dhe tetë tunele në seksionin verior të itinerarit hekurudhor Tivar – Vrbnica, e cila lidh Malin e Zi me Serbinë. Është projekti i tretë në të njëjtën rrugë që merr financim nën Agjendën e Lidhshmërisë që nga viti 2015.

Itinerari i elektrifikuar Tivar – Vrbnica u hap për trafikun në vitin 1976. Fillimisht ishte projektuar për 80 trena në ditë që udhëtonin me 75-100 km/orë dhe akomodonte ngarkesa boshti prej 22.5 tonësh, por numri i trenave është përgjysmuar ndërkohë dhe si shpejtësia ashtu edhe ngarkesat kanë rënë ndjeshëm. Incidentet e sigurisë dhe aksidentet, si dhe ndërprerjet në shërbim, janë rritur ndjeshëm. Ky projekt targeton në mënyrë specifike përmirësimet strukturore dhe të sigurisë.

Projekti është në fazën e dizajnit, dhe tashmë janë kryer dizajni i detajuar për urat dhe vlerësimi i ndikimit mjedisor dhe social. Punimet e rehabilitimit do të kryhen përgjatë hekurudhës ekzistuese dhe nuk do të kenë ndonjë ndikim të pafavorshëm mjedisor ose social.

Investimi total i vlerësuar:

BE 19.7 milionë euro
(përfshirë tarifën)

BEI 18.0 milionë euro

Grantet e AT-së të BE-së:
2.5 milionë euro

Data e Vlerësuar e Fillimit

2021

Data e Vlerësuar e Përfundimit

2024

Akronime dhe shkurtesa

ALB: Shqipëria

BiH: Bosnja dhe Hercegovina

BEI: Banka Evropiane e Investimeve

BERZH: Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim

KfW: Banka për Zhvillim KfW

KOS: Kosova

AT BE: Asistenca Teknike e Bashkimit Evropian

► AGJENDA E BE-së PËR LIDHSHMËRINË PËR BALLKANIN PERËNDIMOR